

N:o 155.

Af herr **Hjalmar Branting**, om sådan ändring af grufvestadgan, att inmutare af malmfyndighet å odisponerad kronojord erhåller rätt att mot afgäld komma i åtnjutande af kronans jordegareandel.

I samma mån som kännedomen om de inom vårt lands nordligaste delar förefintliga mineralrikedomar ökas, och den enskilda företagsamheten visar sig allt mera lifaktig i sträfvandena att tillgodogöra dessa derstädes blott föga anlitade naturtillgångar och dymedelst inom ifrågavarande ödemarker, der staten är så godt som ensam jordegare, bryta bygd och sprida kultur, desto mera oafvislig blir fordran att utan ytterligare uppskof få slutligen afgjord den magtpåliggande frågan, huruvida, i hvilken utsträckning och på hvad sätt staten skall begagna sig af sin jordegareandel. Vid 1897 års riksdag väcktes i sådant syfte två motioner, den ena förutsättande, att staten skulle frånträda alla sina anspråk härutinnan, den andra afseende, att berörda andel skulle komma staten till godo i form af en viss »royalty», som det ålåge grufvegaren att erlægga, samt att lagutskottet måtte utarbета och framlägga förslag till bestämmelser af sådan art. Ingendera af nämnda motioner lyckades emellertid tillvinna sig Riksdagens bifall, den förra så mycket mindre, som Riksdagen och de bland dess utskott, som under senast förflutna nio åren yttrat sig i ärendet, äfvensom myndigheter, som blifvit deruti hörda, omfattat åsigten, att det allmänna ej utan vederlag borde afstå sin jordegarerätt. Förslaget att låta statens andel utgå såsom en afgäld på den brutna malmen strandade hufvudsakligen på rent formella betänkligheter hos lagutskottet. Då det dock synes mig uppenbart, att detta system, hvilket förordats af såväl bruks societetens fullmäktige i jernkontoret och kommerskollegium som länsstyrelserna i de nordligaste länen

och bergmästaren i norra distriktet, eger afgjorda företräden framför utarrenderingen af merberörda rätt ej mindre än bestämmelser rörande viss anpart af grufvans årliga bruttoafkastning, för att icke tala om att såsom delegare direkt deltaga i grufdriften med deraf följande risker, tillåter jag mig vördsamt hemställa,

att i grufvestadgan af den 16 maj 1884 vidtages sådan ändring, att inmutare af malmfyndighet å odisponerad kronojord må komma i åtnjutande af kronans jordegareandel mot godtgörelse af en viss årlig afgäld, hvars storlek af Riksdagen bestämmes i samma ordning, som för bevillningar stadgadt är.

Stockholm den 28 januari 1898.

Hjalmar Branting.